

Sygn. akt I C 60/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy w Tczewie I Wydział Cywilny

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Dorota Słowik

Protokolant Nikola Zaremba

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2018 r. w Tczewie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko A. K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej A. K. na rzecz powoda M. M. kwotę 5000 zł. (pięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. zasądza od powoda M. M. na rzecz pozwanej A. K. kwotę 1812,75 zł. (tysiąc osiemset dwanaście złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
4. przyznaje radcy prawnemu M. K. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Tczewie kwotę 2952 zł. (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote) zawierającą stawkę podatku VAT z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w niniejszym postępowaniu.

Sygnatura akt I C 60/16

UZASADNIENIE

Powód M. M. wniósł o zasądzenie od A. K. kwoty 19.866,67 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że jest synem zmarłej w dniu 2 września 2012 r. A. M., która w chwili śmierci była wdową. Spadkobiercami A. M. są powód oraz jego brat E. M.. A. M. nie pozostawiła po sobie żadnego majątku. Pozwana A. K. otrzymała od spadkobierczyni w dniu 5 czerwca 2009 r. darowiznę w postaci nieruchomości, położonej w K., gmina M., obejmującej zabudowaną działkę nr (...) o pow. 0,27 oraz niezabudowaną działkę nr (...) o powierzchni 0,3 ha. Nieruchomość została wyceniona na kwotę 59.600 zł. Powód podał, że jest trwale niezdolny do pracy, niepełnosprawność jego datuje się od 2009 r. Wskutek dokonania darowizny przez spadkodawczynię na rzecz pozwanej A. K. pozwany nie otrzymał żadnego spadku, gdyby nie darowizna otrzymałby połowę spadku o wartości 29.800 zł. Dwie trzecie tej kwoty to kwota 19.886 zł.

Powód podał, iż listem poleconym z dnia 1 kwietnia 2015 r. wezwał pozwaną do dobrowolnej zapłaty kwoty 19.866,67 zł. z tytułu należnego mu zachowku, wyznaczając termin spełnienia świadczenia do dnia 15 kwietnia 2015 r. Pozwana nie zareagowała na żądanie powoda.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana potwierdziła, że otrzymała darowiznę od spadkodawczynie, która w całości pokrywa jednocześnie cały majątek spadkowy i jego wartość. Pozwana zaprzeczyła, aby wartość tego majątku wynosiła 59.600 zł., z treści umowy darowizny wynika, iż wartość tej darowizny wynosiła 25.200 zł. Pozwana dokonała sprzedaży przedmiotu darowizny w dniu 20 lipca 2015 r. za kwotę 25.000 zł. i taką należy przyjąć na potrzeby tego postępowania.

Pozwana podnosiła nadto, że zasady współżycia społecznego przemawiają za tym, aby z uwagi na zachowanie powoda wobec pozwanej i spadkodawczynie pozwany nie otrzymał należnego mu zachowku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 czerwca 2009 r. A. M. nabyła od Skarbu Państwa Agencji Nieruchomości Rolnych w W. Oddział Terenowy w G. nieruchomość położoną w miejscowości K. obejmującą działkę numer (...) o powierzchni 0,2700 ha, objętą księgą wieczystą Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Tczewie. Nadto A. M. darowała swojej wnuczce A. K. działkę numer (...) o powierzchni 0,2700 ha, objętą księgą wieczystą Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Tczewie oraz działkę numer (...) o powierzchni 0,3000 ha, objętej księgą wieczystą Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Tczewie. Na nieruchomości – działce (...) ustanowiono na rzecz A. M. dożywotnią i nieodpłatną służebność osobistą polegającą na prawie korzystania przez nią z całego budynku mieszkalnego przedmiotowej nieruchomości.

(dowód: umowa w formie aktu notarialnego – z dnia 5 czerwca 2009 r. –k. 62- 64).

W dniu 2 września 2012 r. zmarła A. M., A. M. miała dwóch synów – M. i E.. A. K. jest córką powoda.

(dowody: okoliczności niesporne, nadto kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu A. M. – k. 17).

A. M. nie pozostawiła po sobie żadnego majątku. Powód M. M. (syn spadkodawczynie) nie otrzymał od spadkodawczynie jakiegokolwiek darowizny lub zapisu windykacyjnego.

(okoliczność bezsporna, nadto zeznania powoda w charakterze strony – k. 297v – 299 – 00:14:05- 01:00:23; zeznania pozwanej w charakterze strony – 299 – 301 - 01:00:23 – 02:26:42).

Spadkodawczynie zajmowała nieruchomość w K. do chwili swojej śmierci, znajdujący się na działce dom miał ponad 100 lat, składał się z 3 pokoi, kuchni i spiżarni. Dom był w złym stanie technicznym. Do śmierci spadkodawczynie powód zamieszkiwał ze spadkodawczynią. W tym czasie pozwana mieszkała w L.. Powód opiekował się spadkodawczynią, wykupował jej lekarstwa, jeździł z nią na wizyty lekarskie, a nadto odbierał recepty. Powód nie zawsze w sposób prawidłowy zajmował się spadkodawczynią, w szczególności w okresach w których nadużywał alkoholu opieka ta nie zawsze była właściwa. Powód był zorientowany co do zdrowia swojej matki. Powód będąc pod wpływem alkoholu używał przemocy słownej zarówno w stosunku do spadkodawczynie, jak i do pozwanej. Z powodu negatywnych zachowań powoda założona została „niebieska karta”, miały miejsce interwencje Policji. Pod wpływem alkoholu powód był wulgarny, awanturował się z pozwaną, powód był zazdrosny o dobry kontakt pozwanej z jej babcią. To spadkodawczynie A. M. zajęła się pozwaną, gdy sytuacja rodzinna była bardzo zła z powodu konfliktów rodzinnych i zachowania matki pozwanej wobec niej. Pozwana mieszkała z babcią od 14 roku życia traktowała spadkodawczynię jak matkę. Pozwana wspomagała powoda w opiece nad spadkodawczynią, interesowała się jej stanem zdrowia, umawiała wizyty lekarskie, miała kontakt z lekarzem. Pozwana dokonywała zakupów środków czystości, środków higienicznych, opału, płaciła podatki od nieruchomości i regularnie odwiedzała babcię. Pozwana nigdy nie żądała od powoda uiszczania jakiegokolwiek czynszu, powód zamieszkiwał na nieruchomości będącej własnością pozwanej także

po śmierci swojej matki przez okres około dwóch lat. W okresie, kiedy powód zamieszkiwał w nieruchomości w K., nie dokonywał opłat za wywóz śmieci, nieczystości czy za prąd. Wszelkie powstałe z tego tytułu zaległości uregulowała pozwana ze swoim mężem.

(dowód: zeznania świadka A. D. – k. 145 – 145v; zeznania świadka A. J. – k. 145v – 146; zeznania świadka R. R. – k. 146 – 146 v; zeznania świadka T. M. – k. 263- 263v – 00:04:07 – 00:16:51; zeznania powoda w charakterze strony – k. 297v – 299 – 00:14:05- 01:00:23; zeznania pozwanej w charakterze strony – 299 – 301 - 01:00:23 – 02:26:42; pismo z komisariatu Policji w G. – k. 235 -337).

W dniu 20 lipca 2015 r. pozwana dokonała sprzedaży nieruchomości - działki numer (...) o powierzchni 0,2700 ha, objętą księgą wieczystą Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Tczewie oraz działki numer (...) o powierzchni 0,3000 ha, objętej księgą wieczystą Kw nr (...) Sądu Rejonowego w Tczewie za cenę 25.000 zł.

(dowód: akt notarialny Rep. A (...)2015 r. – k. 59-60v).

M. M. posiada niepełnosprawność stopnia znacznego, niepełnosprawność tę datuje się od dnia 19 września 2013 r.

(dowód: orzeczenie o niepełnosprawności z dnia 12 lutego 2015 r. – k. 11).

Wartość nieruchomości zabudowanej z uwzględnieniem służebności osobistej mieszkania wynosi 21.000 zł., wartość nieruchomości niezabudowanej wynosi 5.000 zł.

(dowód: opinia biegłej sądowej w zakresie szacowania nieruchomości i wyceny przedsiębiorstw (...) – k. 331- 363).

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy. Prawdziwości ani autentyczności tych dokumentów nie zakwestionowała żadna ze stron i z tych względów Sąd uznał je za wiarygodne. Ponadto stan faktyczny ustalono w oparciu o fakty przyznane przez same strony (wartość mieszkania wchodzącego w skład spadku po zmarłych rodzicach stron). Zgodnie z treścią art. 229 kpc nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości co do swej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Stąd też faktom tym Sąd przyznał przymiot wiarygodności.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd dał wiarę zeznaniom świadków, zeznania te były spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniały. Sąd dał wiarę złożonym przez pozwaną zeznaniom, jako że znajdowały one potwierdzenie w zeznaniach świadków, w szczególności do co tego, że powód niejednokrotnie w sposób wulgarny i agresywny zachowywał się w stosunku do samej pozwanej i do spadkodawczynie, że stosował wobec obu tych osób agresję słowną. Sąd dał wiarę pozwanej, co do tego, że opieka powoda nad spadkodawczynią pozostawiała niejednokrotnie wiele do życzenia, jednak nie była ona tak zła jak przedstawiała to pozwana. Zarówno lekarz, jak i pielęgniarka, którzy odwiedzali spadkodawczynię nie mieli zastrzeżeń, co do opieki nad spadkodawczynią.

Sąd jedynie częściowo dał wiarę zeznaniom złożonym przez powoda słuchanego w charakterze strony. Sąd nie dał wiary jego zapewnieniom, co do braku stosowania agresji słownej w stosunku do pozwanej i spadkodawczynie. Fakt stosowania przez powoda przemocy werbalnej potwierdzili świadkowie, nadto powodowi założono „Niebieską kartę”. Powód sam potwierdził, że wskutek jego konfliktu z powódką miały miejsce interwencje policji, co zostało potwierdzone pismem z komisariatu Policji. Sąd nie dał wiary powodowi, co do tego, że pokrył jakiegokolwiek koszty dotyczące zawarcia umowy sprzedaży i darowizny, powód wskazał z jednej strony, że nie wiedział o możliwości zakupu nieruchomości, nie wiedział nawet o tym, że pozwana wraz ze spadkodawczynią udała się do notariusza, a z drugiej strony wskazał, że chciał zakupić nieruchomość, ale nie posiadał odpowiednich środków. Zeznania powoda w tym zakresie są niespójne i wzajemnie sprzeczne. Niewiarygodne są także twierdzenia powoda co do tego, że to pozwana stosowała przemoc w stosunku do niego i spadkodawczynie. Żaden ze świadków nie potwierdził tych twierdzeń powoda, z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż to powód prowokował sprzeczki, podczas jednej z wizyt

pozwanej nie chciał udzielić jej informacji o tym gdzie przebywa spadkodawczyni. Konieczna była z tego powodu interwencja Policji.

Sąd poczynił ustalenia stanu faktycznego także w oparciu o opinię biegłej sądowej w zakresie szacowania nieruchomości i wyceny przedsiębiorstw (...). Wymaga podkreślenia, iż opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem, to szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., sygn. akt V CKN 1354/00, LEX 77046). Szczególne znaczenie dla tej oceny ma kryterium wiedzy biegłego. Opinię biegłej Sąd uznał za wiarygodną, została ona bowiem sporządzona przez specjalistę w swojej dziedzinie, a także zawierała należyte uzasadnione wnioski. Wskazać należy, iż żadna ze stron nie zakwestionowała wniosków i twierdzeń zawartych w opinii biegłej.

W ocenie Sądu roszczenie powoda w części zasługiwało na uwzględnienie.

W myśl art. 991 kc zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Instytucji zachowku zapewnia osobom wskazanym w ustawie określoną korzyść ze spadku, nawet wbrew woli zmarłego. Zachówek został ukształtowany jako wierzytelność, tj. roszczenie o zapłatę określonej sumy pieniężnej, czyli jest to prawo o charakterze względnym (A. S., Uwagi o pojęciu prawa dziedziczenia, s. 13). Spadkobierca uprawniony do zachowku jest wierzycielem spadkobiercy.

Przy ustalaniu udziału spadkowego stanowiącego podstawę do obliczania zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni. Przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny uczynione przez spadkodawcę. Przy obliczaniu zachowku, jak już wyżej wskazano, nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięciu laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób nie będących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku. Przy obliczaniu zachowku należnego zstępnemu nie dolicza się do spadku darowizn uczynionych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępnym. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy darowizna została uczyniona na mniej niż trzysta dni przed urodzeniem się zstępnego. Przy obliczaniu zachowku należnego małżonkowi nie dolicza się do spadku darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa. Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku. Darowiznę uczynioną przez spadkodawcę uprawnionemu do zachowku zalicza się na należny mu zachówek. Jeżeli uprawnionym do zachowku jest dalszy zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek także darowiznę uczynioną przez spadkodawcę wstępnemu uprawnionego (art. 992-996 kc).

Celem instytucji zachowku jest ochrona interesów majątkowych wymienionych w art. 991 § 1 kc najbliższych członków rodziny przez zapewnienie im, niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającego ułaskowi wartości udziału w spadku, który by im przypadął przy dziedziczeniu ustawowym. Zastosowanie art. 5 kc nie może udaremnić celów przepisu o zachowku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 stycznia 2012 r., I ACa 1349/11, LEX nr 1120012). Zachówek stanowi minimum zagwarantowanego udziału w spadku spadkobiercy ustawowemu i pozbawić tego udziału można tylko w sytuacjach wyjątkowych - na podstawie art. 5 kc. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 września 2009 r., VI ACa 286/09, LEX nr 1120244).

W sprawie nie było spor, co do kręgu spadkobierców po zmarłej A. M.. Sąd uznał, że uprawnionym do zachowku po A. M. są M. M. i E. M. z ustawy każdy w 1/2 części.

Wartość nieruchomości, będących przedmiotem darowizny wyniosła zgodnie z opinią biegłej łącznie 26.000 zł.

Słusznie zdaniem Sądu biegła określając wartość nieruchomości na potrzeby niniejszego postępowania uwzględniła wartość obciążającej tę nieruchomość służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie dożywotniego i nieodpłatnego korzystania przez darczyńcę z całego budynku mieszkalnego. Tym samym od chwili dokonania darowizny do chwili śmierci spadkodawczyni pozwana A. K. miała ograniczoną możliwość korzystania lub rozporządzania darowaną nieruchomością. W konsekwencji wartość darowizny musiała ulec zmniejszeniu. Pogląd ten znajduje potwierdzenie w orzecznictwie, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni akceptuje stanowisko, zgodnie z którym wartość ustanowionych na rzeczy darowanej obciążeń rzeczowych na rzecz darczyńcy lub osób mu bliskich zmniejsza wartość nie tylko samej rzeczy w późniejszym obrocie, ale i przedmiotu darowizny rozumianej jako nieodpłatne przysporzenie majątkowe netto na rzecz obdarowanego. Normę art. 995 kc wyklądać należy z uwzględnieniem jej celu, jakim jest podzielenie się z uprawnionym do zachowku przez osobę obdarowaną wzbogaceniem, wzbogacenie to zaś rozumiane być musi jako różnica między wartością rzeczy w stanie wolnym od obciążeń a wartością ustanowionych jednocześnie z darowizną obciążeń (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 stycznia 2014 r., I ACa 972/13, Lex 1441392).

Substrat zachowku, czyli czysta wartość spadku (darowizny), wynosiła zatem 26.000 zł., taka też kwota stanowi wartość spadku. Spadek po A. M. nabyli w równych częściach: 1 po 1/2 M. M. i E. M..

Wartość zachowku należnego powodowi M. M. przy uwzględnieniu wyżej przywołanych przepisów, wyniosła więc 8666,67 zł. Kwota ta wynika z faktu, że powodowi należy się 2/3 tego, co przypadłoby mu przy dziedziczeniu ustawowym. Sąd miał na uwadze fakt, że powód posiada orzeczenie o znacznej niepełnosprawności, co powoduje, iż należny mu zachówek wynosi 2/3 należnego mu udziału w spadku. Skoro M. M. nabył spadek po A. M. w części wynoszącej 1/2, to w konsekwencji z ustawy odziedziczyłby 1/2 części darowanej nieruchomości. Tytułem zachowku przysługuje mu więc kwota 8666,67 zł (26.000 zł x 1/2 : 2/3).

Sąd miał jednak na uwadze podnoszony przez pozwaną zarzut naruszenia przez powoda zasad współżycia społecznego poprzez określone agresywne zachowanie w stosunku do pozwanej i spadkodawczyni. Pozwana wskazywała, że ze względu na swoje zachowanie pozwany powinien zostać w całości pozbawiony prawa do zachowku.

Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Jak wskazano powyżej całkowite pozbawienie prawa do zachowku z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego może nastąpić w przypadkach całkowicie wyjątkowych (IV CKN 250/00; I CSK 75/12) Zachówek stanowi minimum zagwarantowanego udziału w spadku, dlatego też ograniczenie prawa uprawnionego do zachowku może nastąpić jedynie wtedy, gdy uprawniony korzysta z tego prawa w sposób niezgodny z zasadami współżycia społecznego. Zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Specyfika roszczenia o zachówek polega na tym, że przyznanie prawa do zachowku służy urzeczywistnieniu obowiązków moralnych, jakie spadkodawca ma wobec osób najbliższych. Etyczny charakter instytucji zachowku ma zatem wpływ na ocenę roszczenia z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, o których mowa w art. 5 k.c. Chodzi mianowicie o to, że ocena ta jest w tej sytuacji zaostrożona, co prowadzi do konkluzji, iż do naduzycia prawa będzie mogło dojść jedynie wyjątkowo, w przypadkach szczególnie rażących. Celem instytucji zachowku jest ochrona interesów majątkowych wymienionych w art. 991 § 1 k.c. najbliższych członków rodziny przez zapewnienie im, niezależnie od woli spadkodawcy, a nawet wbrew jego woli, roszczenia pieniężnego odpowiadającemu ułamkowi wartości udziału w spadku, który by im przypadł przy

dziedziczeniu ustawowym. Zastosowanie art. 5 k.c. nie może udaremniać celów przepisu o zachowku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 7 listopada 2012 r., I ACa 580/12, LEX nr 1246858).

Nie jest jednak wyłączone obniżenie należności z tytułu zachowku na podstawie art 5 k.c. z powodu sprzecznego z zasadami współzycia społecznego zachowania uprawnionego w stosunku do spadkodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., V CSK 625/15, OSNC 2017/4/15, LEX nr 2073529). W szczególności obniżenie należnego zachowku może mieć miejsce, gdy miały miejsce rażące zachowania uprawnionego w stosunku do spadkodawcy, ale również różne naganne zachowania uprawnionego w stosunku do obowiązanej do zapłaty zachowku. Chodzi tutaj o zachowania uprawnionego do zachowku wobec spadkodawcy sprzeczne z zasadami współzycia społecznego w stopniu tak istotnym, że w odczuciu społecznym przyznanie uprawnionemu pełnego zachowku byłoby uznane za niesprawiedliwe i niemoralne, jednak nie tak rażąco naganne, by uzasadnione było pozbawienie go prawa do zachowku w całości w wyniku wydziedziczenia lub uznania za niegodnego dziedziczenia.

Zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie nie miał miejsca szczególny, wyjątkowy wypadek, który pozwoliłby na zupełne pozbawienie powoda prawa do zachowku. W toku postępowania nie zostało ustalone, aby powód nie opiekował się spadkodawczynią, że zaniedbywał opiekę nad nią. Z treści zeznań świadków wynikało, iż powód mimo wszystko opiekował się spadkodawczynią, umawiał jej wizyty lekarskie, odbierał leki, podawał jedzenie i leki. Osoby świadczące opiekę medyczną spadkodawczyni nie zauważyły żadnych niepokojących sygnałów, świadczących o niewłaściwej opiece na spadkodawczynią.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd przyjął, że istniały jednak podstawy do ograniczenia prawa powoda do zachowku z uwagi na jego rażące i naganne zachowanie w stosunku do spadkodawczyni i pozwanej. Jak wskazano powyżej powód opiekował się spadkodawczynią, choć kiedy nadużywał alkoholu zdarzały mu się sytuacje, w których obrażał spadkodawczynię, w których stosował agresję słowną w stosunku do spadkodawczyni. Niewątpliwym jest, że takie negatywne zachowania powód przejawiał także w stosunku do pozwanej, powód w trakcie wizyt pozwanej wszczynał awantury, był w stosunku do swojej córki agresywny, wulgarnie się do niej odzywał. Powód nie był dobrym ojcem dla pozwanej, wychowywała ją babcia, powód nigdy nie okazał wsparcia pozwanej, mimo tego to pozwana przygarnęła ojca. Mimo braku jakiegokolwiek zobowiązania pozwalała ojcu mieszkać na tej nieruchomości, nie żądała od niego żadnego czynszu z tego tytułu, pozwana pomagała nie tylko spadkodawczyni, ale też powodowi, uiszczała rachunki, robiła zakupy spożywcze, kupowała opał. Powód nie tylko naganne zachowywał się w stosunku do pozwanej, ale także tuż przed wyprowadzeniem się z nieruchomości dokonał jej dewastacji, zniszczył komin. Sam powód przyznał, że w związku z jego kłótniami z pozwaną miały miejsce interwencje policji. W ocenie Sądu w takiej sytuacji przyznanie powodowi pełnego zachowku byłoby niesprawiedliwe i niemoralne.

Wskutek powyższego Sąd obniżył należny powodowi zachówek do kwoty 5000 zł. o czym orzekł w punkcie 1 wyroku.

O odsetkach Sąd orzekł na mocy art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. W ocenie Sądu roszczenie o zachówek stało się wymagalne po wezwaniu pozwanej przez powoda do spełnienia świadczenia. Powód listem poleconym z dnia 1 kwietnia 2015 r. wezwał pozwaną do dobrowolnej zapłaty zachowku, wyznaczając termin spełnienia świadczenia do dnia 15 kwietnia 2015 r. Zatem od dnia 16 kwietnia 2015 r. pozwana była w zwłoce ze spełnieniem świadczenia.

Z powyżej podanych względów Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, o czym Sąd rozstrzygnął w punkcie 2 wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Zgodnie z art. 100 kpc zd. pierwsze w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

W przedmiotowej sprawie powód wygrał sprawę w 25 %, zaś pozwana w 75%.

Koszty zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 3 ust. 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - tekst jedn. Dz. u.

z 2013 r., poz. 490), gdyż to Rozporządzenie obowiązywało w dacie wniesienia pozwu (07.08.2015 r.). Zatem stawka minimalna wynagrodzenia przy wartości przedmiotu sporu powyżej 10.000 zł. do 50.00 zł. wynosi 2400 zł.

W takiej też stawce powiększonej o wartość podatku VAT Sąd w pkt. 4 ustalił i przyznał pełnomocnikowi powoda z urzędu radcy prawnemu M. K. wynagrodzenie za świadczenie pomocy pranej powodowi w niniejszym postępowaniu.

Zarządzenia:

1. (...)

2. (...)

3. (...).

T., dnia 14 lutego 2018 r.